

הוא וכל מקום שנאמר ישראל לשון שבח הוא, וא"כ הו"ל להושיע כשאומר שישבו לדבר להמון עם שחטאו ולא ליחידים שלא חטאו.

והנה הרמז"ס צפ"ג מהל' תשובה ה"ד כתב אע"פ שחקיעת שופר צר"ה גזה"כ רמז יש בו כלומר עורו ישנים משנתכם וגרדמים הקילו מתרדמתכם וחפשו צמעשיכם וחזרו בתשובה, והנה מרן הרי"ז זל"ל אמר דמקורו ממאי דכתיב צהלים (פא ד-ה) תקעו צחדש שופר צכסה ליום חגנו כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב, הרי דצחקיעת שופר יש חק דהיינו גזה"כ ומלצד זאת איכלל צחקיעת משפט דהיינו מילתא צטעמא והוא עורו ישנים משנתכם וחזרו בתשובה, והנה על החק דאיכא בשופר כתיב לישראל דכלל ישראל נקראין ישראל כשעושין רצונו של מקום וממילא ל"ש הטעם דחזרו בתשובה, אצל על המשפט שישבו כתיב יעקב המורה נד השפלות שבישראל כשחוטאין ואין עושין רצונו של מקום, וא"כ כשהושע מעורר כלל ישראל לתשובה הו"ל לומר שובה יעקב עד ה' אלקיך ולמה אומר שובה ישראל דהיינו המוצחרין שבישראל העושין רצונו של מקום.

וגראה דכתיב (צקהל ז) כי אדם אין נדיק צארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא. והנה צלקוטים על המשניות פ"צ מאבות מ"ח כתוב ששמע איש מפי איש מפי הרמז"ס שאדם גדול לא היה רוצה לקרות וידוי יוה"כ כי יודע צענמו שלא עשה דבר עצירה ולמה ידבר שקרים לפניו יתצרך והשיבו הרמז"ס אלו ידעת אחת הנלצב כמה חומר עצודת השם

יתעלה וכמה צריך לעצוד את האלוק הזה והייט מקיף העבודה הראוי' והמוכרחת לאדון הזה הייט יודע צודאי שאין כל יום שאין אחת עושה כל האמור צודאי ועוד נוסף כהנה וכהנה, וכל אדם נידון לפי גודל חכמתו שהרי מצינו שדוד המלך ע"ה נכתב עליו עון א"א והיא היתה מגורשת מאוריה ועון הריגתו אף כי היה חייב מיתה ועון צינית של המלך שאלו אף כי היה רודפו והיה חייב מדין מחתרת וכן כל כיוצא בזה לפי מה שהוא אדם כן משפטו ושאתו עכ"ד.

והנה א' למד צישיצה לצעלי תשובה אצל לא היה צעל תשובה וכשנכנס להאדמור מגור זל"ל הצית ישראל נחצייש להגיד לו צאיו ישיצה לומד אצל הרצי הכריח אותו עד שהוכרח לומר לו שלומד צישיצה לצע"ת אצל חיכך הוסיף שהוא צענמו אינו צעל תשובה, אך הרצי שאל אותו מדוע הוא אינו צע"ת, ובנחתו היתה לעוררו שאנו חושבים שצ"ה אללי הכל בסדר שאני שומר תורה ומצוות ולמה לי לשוב, ורק אותן אנשים שאינם שומרים תורה ומצוות צריכים לשוב ולהעשות צעלי תשובה, צדרך כלל אנו מסתכלים על כלל העולם שרחוק מעבודת ה' וחושצין שאנו צמדרגה גדולה כלפי העולם כולו ומה יש לחצוע ממני, ולזה אמר לו צרמו אין אדם נדיק צארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, ואדם נידון לפי חכמתו ומדרגתו וכמו שאמר הרמז"ס. והנה ר' סעדי' גאון הי' עושה תשובה בכל יום וכששאלו תלמידיו למה עושה תשובה בכל יום השיב שצכל יום מתעלה ומכיר חובתו יותר ומכיר שקצרה ידו מעבודתו הראוי'.